

skulle søge Bolig i store kaserneagtige Bygninger med den i saa mange Henseender uheldige og usunde Sammenhobning af en Mængde Familier, og det er saadanne Steder, at Arbejderne i de fleste Tilfælde ellers ville være henviste til at bo.

Spørgsmaalet om at skaffe Arbejderne billige og gode Boliger har da ogsaa i en Række af Aar været paa Dagsordenen saavel herhjemme som i Udlandet, og talrige Vidnesbyrd om det samfundsnyttige i disse Bestræbelser ere blevne fremførte i de med faa Aars Mellemrum afholdte internationale Kongresser om Arbejderboliger. Ved den sidste af disse Kongresser, der afholdtes i Düsseldorf i Juni 1902, var der fuld Enighed om Vigtigheden af Boligspørgsmalets Løsning. Under Forhandlingerne blev der blandt andet sagt, at der ikke findes et enkelt socialt Spørgsmaal, men en hel Række af Spørgsmaal og ogsaa en Mængde Veje til at naa deres Løsning, men Boligspørgsmaalet er det vigtigste af disse sociale Spørgsmaal; thi af dette afhænger alt, hvad der kan høve eller nedværdige et Menneske: Familielykke, Sundhed og Sædelighed.

Ved Kongressen fremkom ogsaa talrige Vidnesbyrd om, hvor meget der i denne Retning er udrettet paa forskellig Vis, saavel ved Statshjælp som ved privat Initiativ, men særlig Beundring vakte Beretningerne om de fortrinlige Arbejderkolonier, som forskellige store Firmaer, f. Eks. Krupp, have opført, og som de udleje til deres Funktionærer og Arbejdere til en i Forhold til Godheden særlig lav Leje.

Ved den i Juni d. A. her i Staden afholdte tekniske og hygiejniske Kongres, til hvilken Marineministeriet havde sendt Delegerede, gjordes der i den Sektion, som særlig beskæftigede sig med Arbejderboligspørgsmaalet, bl. a. gældende, at enhver Arbejdsgiver er interesseret i at skaffe sine Arbejdere gode og billige Boliger, da saadanne bidrage til at sikre ham en mere solid og mere interesseret Arbejdsstyrke. Hvad der i øvrigt fremkom i denne Sektion bekræftede helt igennem Rigtigheden af Principperne for det udarbejdede Forslag.

Herhjemme er der ved privat Initiativ bygget mange gode og forholdsvis billige Arbejderboliger, for største Delen baserede paa Solidaritets-Princippet, hvilke paa gunstige Betingelser efterhaanden kunne gaa over til at blive Selveje. Et mægtigt Fremstød fik denne Sag ved Loven af 26. Februar 1898, hvorved 2 Mill. Kr.

bleve stillede til Raadighed af Statskassens Midler for dette Formaal.

I sin Egenskab af stor Arbejdsgiver er det i Statens velforstaaede Interesse at gaa i Spidsen og sørge for i saa vid Udstrækning som muligt at skaffe sine Arbejdere tidssvarende og billige Boliger og derved yde dem en Støtte, som Værftets Arbejdere gennem flere Aarhundreder have haft ved at bo i de — nu forældede — Huse i Nyboder.

At give Arbejderne en Huslejegodtgørelse og lade dem selv sørge for Boligen kan maaske ved en overfladisk Betragtning synes meget tiltalende, men er jo langt fra det samme som at give dem en sund og billig Bolig i Nærheden af deres Arbejdssted.

En Huslejegodtgørelse er kun en *Lønforbedring*, som vanskelig kan holdes uden for den egentlige Lønning, og den kan anvendes til alt andet end det, der er dens Bestemmelse. Der forekommer utvivlsomt jævnligt et Hul i Arbejderens Budget, der skal stoppes, en lille Gældspost, der skal afvikles, der er Møbler eller Brugsgenstande, der skal anskaffes eller erstattes; det ligger da nær, at en Huslejegodtgørelse benyttes hertil, naar Arbejderen faar Pengene i Haanden; ligesom der ogsaa let i saa Tilfælde gaar mere med til Fornøjelser og lignende, end der strengt taget er Raad til. Følgen heraf kan nemt blive den, at der ikke bliver Penge nok til at skaffe sig en bedre Lejlighed, og Arbejderen med Kone og Børn maa saa tage til Takke med mørke, overbefolkede Rum i en Arbejderkaserne og lide alle Følgerne deraf.

En god, sund og billig Bolig i umiddelbar Nærhed af Arbejdsstedet er derimod noget haandgribeligt, ved hvilket de ovenfor anførte Ulemper undgaas. Kan Arbejdsgiveren byde Arbejderen en saadan Bolig, da er det et Gode, som man er sikker paa ikke alene gavner Arbejderen selv, men ogsaa hans Familie.

At Marinens faste Mandskab klart indser dette, derom vidner tilstrækkelig den Adresse, som i Rigsdagssamlingen 1901—02 blev indgivet til Folketinget fra 330 Værftsarbejdsmand, Fyrbødere og Haandværkere i Marinens Tjeneste. Der udtales i den det sikre Haab, at Tinget *ikke* vil gaa med til at ordne Sagen paa den Maade, at der i Stedet for Bolig gives Huslejegodtgørelse, og der siges, at det vilde være en stor Skuffelse for Underskriverne af Adressen og deres Familier, om Resultatet